

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p>PREȚIULU ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungari'a : Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr. Pentru Romani'a si strainetate: Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.</p>	<p>PREȚIULU INSERTIUNILORU:</p> <p>Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondentiele sè se adreseze Redactiune „BISERIC'A si SCÓL'A.“ Èr banii de prenumeratiune la TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.</p>
--	--	--

In Duminec'a a trei'a a postului mare.

Luptàm de multu acum si noi intoama cá si tóte popórele din lume, se-ne creàm cá biserica si cá poporu o stare si sórte mai buna. Ne este anevoiosu inse drumulu, pre carele lu-facemu; si lucrarea, la carea ne-am angajatu, ne pare putienu spor-nica. Din motivulu acest'a de multe ori ne cuprinde pré multa nemultiemire. Ne spariàm de multe ori de multimea necazurilor, ce intempinàm.

Ni-se pare inse, ca nu totdeún'a avem dreptate, cand ne plangemu contra situatiunei, in carea ne gasimu.

Regenerarea si rentinerea popóreloru se face nu-mai prin multe necazuri si prin multe suferintie.

Si nu noi suntemu de vina, daca partea omului in acésta viétia este necazulu si suferinti'a.

In punctulu acest'a strelucescu omului pre ca-lea cea spinósa a vietii cá o lumina vecinica cuvintele Mantuitorului lumii cuprinse in evangeli'a de astadi: „celu ce vrea se vina dupa mine, sè se lapede de sene, se-si iea crucea s'a, si se vina dupa mine.“

Crucea este in crestinismu simbolulu suferintiei si alu triumfului prin suferintia; èr „lepadarea de sene“ cuprinsa in cuvintele Mantuitorului este o admonitiune la adres'a omului de a-si aduce aminte, ca cine este, si pentru ce traiesce pre acestu pamentu.

Nu suntemu stepani preste viéti'a nóstra, si cá atari ori cât ne vom sfortiá, nu vom poté se-ne emancipàm de suferintie, decât numai lucrandu si traindu conform programulu facutu noue mai inainte de a fi fost lumea.

Ei bine, intréga revelatiunea divina, intréga scriptur'a si prorocii nu sunt pentru omu, decât unu sistemu de educatiune divina. Ddieu cresce si conduce pre omu in acésta viétia prin legile si poruncile sale eterne.

Dar slabitiune a naturei omenesci este, cá omulu se nu se lase a-i-se porunci de altulu; si precum in stadiulu prunciei si junetii, — se semtu óre-si cum mangaiati multi din cei condusi, daca potu baremu

din cand, in cand eludá dispusetiunile educatoriloru: tot astfeliu adesea si-permitu si ómenii crescuti a esi din lege, a eludá legile, cari le-norméza modulu de viétia; èr consecinti'a astorfeliu de transgressiuni este: necazulu si suferinti'a.

* * *

Nici unu bine in acésta lume nu se póte realisé fara unu sacrificiu si chiar fara multe sacrificie.

Cine voiesce se folosésca societáti, cá omu de litere, trebuie se studieze, si se cugete multu, si chiar sè se sacrifice pre sene si persón'a s'a, pentru realisarea idealulu, in servitiulu carui'a si-a angajatu viéti'a s'a. Cine voiesce se aiba trecere in lume, trebuie se lucreze, si se sacrifice multu pentru binele si inaintarea societáti. Cine vrea se stepanésca pre altii, trebuie sè se deprinda a-se stepani mai antaiu pre sene, si in acelasi timp a-se face sluga tuturoru. Cine voiesce se aiba viitoriu, trebuie se sacrifice presentele, si tóta activitatea s'a trebuie concentrata intru a abdice de placeri, cari i-se imbiia astazi, pentru a-si asigurá placeri mai mari si statornice pentru diu'a de mane si de poimane.

Aplicandu acestu crestinescu modu de viétia asupr'a stárii si viitorulu nostru cá biserica si cá poporu vomu aflá, ca desí presentele nostru nici decât nu ne suride, ba este o stare din cele mai grele si unu timpu de grea cercare: totusi ne suride viitorulu, daca in presente vomu scí, se ne aflàm, si se traimu, precum trebuie se traésca o biserica si unu poporu, care voiesce se aiba viitoriu.

A voitu Ddieu, cá atât cá biserica, cât si cá poporu se intrunimu tóte conditiunile de desvoltare. Nimicu nu ne lipsesce in presente din conditiunile, pre cari in acésta lume se baséza viitorulu omului.

Si daca nu mergemu mai bine, de buna seama nu lips'a de conditiunile de viéti'a este caus'a; ci acést'a cauza trebuie se-o aflàm numai in faptulu esprimat in cuvintele poetulu „pre voi ve nimicira a pimeii reutate.“

Nu ne-am deprinsu inca, si de buna seama ne va fi lipsitu de sgiuru timpulu fisicu, cá se-ne deprindemu a-ne emancipá si eliberá de aceea nefericita stare psihica, carea a impinsu pre Cain se omóre pre frateseu Avel.

Ne inpedecámu de multe ori unulu de altulu, si nu bagámu de seama, ca avemu inaintea nóstra destule pedeci, pe cari numai prin o lucrare armonica si solidara le potemu delaturá.

* * *

Dar in lume se facu multe grieseli, si gresielele se coregu, si se reparéza in totu loculu, unde ómenii voiescu a-le repará. Ddiu iérta pre celu ce se pocaiesce, si-lu primesce de nou sub aripile si scutuliu seu. Credintia puternica avemu deci ca si de gresielele, in cari caduti vom fi astadi, va trebui se vina timpulu, cá se-ne emancipámu vre odata, si atunci cu atát mai tari si mai puternici ne vomu aretá in lupt'a nóstra pentru viétia si esistentia. In natur'a fisica de regula dupa nuori si dupa tempestáti, urméza unu timpu frumosu, si natur'a imbracata in doliu pre timpulu tempestátiloru se imbraca de nou in haina de serbatóre; si se aréta omului mai mandra si mai frumoasa, de cum erá mai nainte.

Nu se póte deci nici presupune, nici cugetá, ca nu va veni si pentru noi acestu timpu, pentru ca dascalulu celu mai bunu alu fiecarui omu este de regula necazulu; ér dascali de acesti'a nu avemu astadi numai unulu; ci din nefericire avemu deja pré multi, avemu sute si mii.

Despre scriere si cetire.

— studiu istoricu-metodicu —

(Continuare si fine.)

Pe la inceputulu evului mediu mai alesu preotii erau pricepetori de carte; dintre laici numai putieni sciau scrie si ceti. E adeveru, cá scólele urbane, comerciulu in floritoriu alu burgesiei libere si poesi'a trubaduriloru au contribuitu multu la respandirea scrierei; cu tóte acestea metodulu de propunere nu facu nici macaru unu pasu inainte, ci scrierea si cetirea in decursulu intregului evu de medilocu, remase totu la literisare. Astfeliu stateau lucrurile inca si pe timpulu lui Luther. Abia la inceputulu evului nou se gasira unii barbati, cari aratandu erorile literisarei, se incercara a o inlocui prin altu modu mai practic. Se spune cá *Valentin Ickelsamer* este celu dintai, carele pe la mediloculu vécului alu XVI-lea se incercá a propune cetitulu fara literisare. Elu scrise si unu tractatu despre noulu seu modulu, care se razimá pe procesulu analiticu. Invetiatorii din acele timpuri erau inse cu multu mai incapatinati in vechiulu si comodulu slendrianism, decât se imbratisieze cu caldura proiectele lui *Ickelsamer*.

Pentru continuitate istorica amintim si pre *Ratich*, carele de asemenea convinsu despre scaderile e-

sentiale ale literisarei, s'a nisuitu a corege acestu modulu nepracticu. Inse precum *Ickelsamer* nu s'a bucuratu de sprijinire, totu astfeliu si staruintiele lui *Ratich* remasera fara efect. Aprópe doi secolu s'a propusu scrisulu si cetitulu inca totu prin literisare mecanica.

Este remarcabilu, cá in cartea lui *Comenius* numita „*Orbis pictus*,” carea aparú la anulu 1657, literele sunt ordinate in siru alfabeticu, ér langa fiecare litera se afla icón'a unei fiintie séu a unui obiectu, potrivit de a revocá in memori'a scolariului sonulu respectivu. Asia se vede cá *Comenius* vrea se puna fie-care sonu in raportu cu intuitiuni sensuale. E fórte probabilu cá elu avea de cugetu a desvoltá sonurile pe calea principiului foneticu.

Tienendu ordinea cronologica, putem face amintire si despre *Locke*, Elu spune cá indata-ce copilulu scie vorbi, trebue condusu la cetire; inse invetiarea cetitului, dupa cum crede *Locke*, n'are se fie o deprindere seriósa, ci mai multu o distractiune. Educatoriulu póte se procéda asia, cá dà in man'a elevului unu cub séu altu corpu geometricu, pe a carui fetie scie dóue séu trei litere. Copilulu in mana cu acésta jocaria, va fi curiosu a sci, ce insemnéza figurile zugravite pe fetiele cubului. Educatoriulu numesce literele, apoi pune pre copilu se pronuntie si elu cele audite ii-mai scie apoi litere nóue pe cubulu folositu ca jocarie. Astfeliu elevulu póte trece preste tóte literele alfabetului, ér educatoriulu are se-lu animeze cu diferite premii. *Locke* e de parere, cá elevulu se incépa a scrie numai, dupa-ce este deprinsu bine in cetire.

Basedov premiá pre scolarii sei cu prajituri ce avéu forma de litere, pentru cá se le faca voia de cetitu. — Ideile lui *Locke* si *Basedov* n'au fost nici decum cualificate de a promová desvoltarea rationala a metodului de scriere si cetire. Procederile loru aprópe puerile, in cadrulu metodiceii scientifique potu intrá numai ca nisce curiositáti abia vrednice de amintire. — Trecú secolulu alu XVII-lea, fara ca se produca vre-o reforma buna. In secolulu alu XVIII-lea multi pedagogi distinsi incepura a combate energeticu metodulu de literisare; inse nici acestu secolu n'a creatu cev'a rationalu.

Cá unu productu propriu alu veacului XVIII merita a fi amintitu *metodulu de silabisare*. La acestu modulu mai nainte se arata tóte vocalele, apoi urméza numai decât cetirea de silabe, fara a mai spune separatu numele consonantelor. Se pronuntia fie-care silaba deodata, fara se se numésca mai nainte literele din ea un'a câte un'a, precum se face la literisare. Autorulu metodului silabisatoru este *Friederic Gedike*, consiliaru de scóle la Berlinu. In Abcedariulu seu aparutu la anulu 1798, cetirea se incepe de indata cu vorbe monosilabe. *Gedike* procede asia, cá mai nainte propune tóte vocalele, aratandu de odata sonulu si liter'a. Consonantele nu le

tractéza separatu, ci numai in combinare cu vocale. In urma conduce pre scolari a progresá la combinári de sonuri din ce in ce mai complicate. *Gedicke* erá de parere, cá nici nu e de lipsa a pronunciá literelu dintr'o silaba in ordine un'a câte un'a, ci este de ajunsu, déca invetiatoriulu spune inaintea scolariului silab'a intréga, apoi i-lu indémna a fi atentu, si a imitá de atâtea-ori, pana când e in stare a cunósce sonurile litereloru numai dupa sunetulu silabeloru si cuvinteloru intregi. Metodulu de silabisare nu s'a potutu popularizá, fiind-cá este fórté mecanicu, ma reclama unu gradu de abstractiune cu multu mai naltu, decât insasi literisarea. — E dreptu, cá pedagogii veacului alu XVIII-lea staruiá cu multa insisténtia pentru coregerea literisarei; cu tóte acestea inse nici unulu din ei n'a isbutitu a inventá unu altu metodu mai rationabilu. Erórea caracteristica a metódeloru din veaculu alu XVIII-lea consista in aceea, cá scrierea si cetirea se tractau separate, pe când aceste dóue destéritáti ar trebui se fie reunite pe tóte treptele metodului.

Se vedemu secolulu alu XIX-lea. *Stefani*, consiliariu de scóle in Bavari'a, filantropistulu *Olivier* si invetiatoriulu *Krug*, traindu toti trei aprópe in același timp, dar lucrandu neaternatori unii de altii, au creatu *metodulu foneticu*, carele in adeveru e cu multu mai bunu, decât tóte incercarile secoliloru precedenti.

Tot in primele decenii ale veacului XIX se niusira a imbunatatí metodulu cetirei *Tillich*, *Zeller*, *Pöhlmann* si *Pestalozzi*; inse nici unulu din ei nu dadú vre-o idee originala. *Tillich* imitá pe *Olivier*, *Zeller* procedá in togmái cá *Krug*, ér *Pöhlmann* si *Pestalozzi* remasera tot pe langa literisare, cu aceea mica diferentia, cá imbinau literisarea cu conversatiuni intuitive, apoi faceau deprinderi pregatitóre si aplicau litere mobile.

Pentru cá se potemu dá o idee clara despre originea metodului foneticu, e de lipsa a considerá mai de aprópe procederile lui *Olivier* si *Stefani*. *Olivier* face cu scolarii sei mai nainte de tóte exercitii fonetice, adeca ii-deprinde a pronunciá esactu diferitele sonuri, si numai apoi trece cu ei la cetirea propria. Invetiatoriulu spune inainte, ér scolarii imitéza. La *Olivier* aflam analiz'a fonetica; dicerile se descompunu in cuvinte, cuvintele se desfacu in silabe, ér silabele in sonuri. Dupa-ce scolarii seiu pronunciá corectu tóte sonurile, li-se arata literelu, si anume antaiu semnele vocaleloru, apoi consonantele; inse aceste din urma totdeun'a in combinare cu vocale. Este remarcabilu, cá *Olivier* punea pre elevi se pronuntie consonantele cu ajutoriulu unui „e“ abia audibilu, adausu dupa fie-care consonanta. Elu credea, cá astfeliu va poté face se dispara in mintea elevului diferenti'a dintre vocalu si consonantu, fiindu consonantele nisce sonuri togmái asia de sine statatóre, cá si vocalele.

De indata se póte observá, cá metodulu lui *Olivier* se apropie bine catra ideí'a fonetismului. Cand *Olivier* vrea se adauge langa sonulu fiescicarei consonante unu „e“ abia audibilu, numai unu micu pasiu ii mai lipsesce pana la fonetismulu puru.

Ceea ce n'a facutu *Olivier*, i-a succesu lui *Stefani*; elu este creatoriulu propriu alu metodului foneticu. Procederea lui *Stefani* se reduce la acestu principiu: se spunemu scolariilor numai sonulu literei, ér numele literei se nici nu-lu amintimu; cáci numele nu e de nici o trebuintia la cetire. Nu este iertatu a literizá, ci trebue a intinde sonurile dela unulu la altulu, pana ce se inchiéga intre sine. Asia dara cetirea se face prin *articulare*. — Este adeveratu, cá ideí'a metodului foneticu n'a plasmuit'o singuru *Stefani*, cáci profesorulu *Hoffmann* din München si susnumitulu *Olivier*, invetiatoriu sub conducerea lui *Basendov* in filantropinulu din Dessau, a pregatitu de ajunsu calea; inse *Stefani* este carele a prelucratu fonetismulu in sistemu metodicu si l'a pusu in practica. Elu sustienea, cá invetiamentulu elementaru numai asia se va putea pune pre nisce temeieri mai rationale, déca mai nainte de tóte se va corege metodulu cetirei. Elevii au se invetie a ceti numai dupa sonuri, dice elu, ér nu dupa numele litereloru. *Stefani* facú deosebire acurata intre *sonu*, *litera* si *numele literei*, observandu bine, cá despre numele litereloru se nu se faca amintire, pana cand scolarii nu vor fi trecutú preste greutátile cetitului mecanicu. *Stefani* pretinde, cá scolarii se invetie tóte *sonurile* si *literelu* alfabetului, si numai dupa ce le cunoscú bine pre tóte, se urmeze a le combina unele cu altele. Combinárilu de sonuri se incepu asia, cá invetiatoriulu serie pe tabla o vocala impreunata cu o consonanta, acopere vocal'a, arata scolariului numai consonant'a, apoi i-lu provóca a pronunciá sonulu consonantei si a-lu intinde, pana ce invetiatoriulu descopere si vocal'a; cand scolariulu trece nemijlocitu dela unu sonu la altulu, se deprinde a inchiégá sonurile, adeca a ceti. Metodulu lui *Stefani* este neasemenatu mai practicú decât literisarea séu silabisarea. *Metodulu foneticu* este naturalu, fiind-cá se ocupa numai cu sonulu puru, ér numele literei nici nu-lu amintesce; cáci la cetire intr'adeveru sonulu este lucrulu de capetenie, — numele literei n'are nici unu rol. Scolariulu i-si insémna bine sonulu fiescicarei litere, apoi a trece cu ochii preste semnele grafice, si pronuntia la fie-care sonulu ei celu adeveratu, la inceputu mai raru, apoi din ce in ce mai fluentu, pana cand sonurile se inchiéga intre sine. — *Metodulu foneticu* de si e cu multu mai bunu decât metodurile secoliloru trecutú, asia precum l'a stabilitu *Stefani*, si-are si elu scaderile sale, cari sunt urmátórele: a) lipsescu exercitiele pregatitóre; b) se propunu mai antaiu tóte sonurile si literelu, si numai dupa aceea urméza combinatiunile; pre cand din contra este de lipsa a face combinari, indata ce copii

cunoscu vre-o câteva sonuri; c) cetitul se separéza de scrisu, macar cà aceste două desterități trebuie să se invetie în legatura nedespartita, și chiar aici zace erórea cardinala a metodului foneticu. *Graser* este carele a coresu procesulu lui *Stefani*; elu pastréza ideii'a de a invetiá cetitul prin sonuri pure, de alta parte inse îmbina scrierea cu cetirea, și construesce metodulu *scriptologicu*. *Graser* procede asia, cà înainte de a începe scrierea și cetirea proprie, face cu scolarii deprinderi pregatitoare pentru *scrisu* și *cetitu*. Elu e de parere, cà cetirea să se începă cu cuvinte întregi, cari inse au să fie cât se póte de simple; aceste cuvinte elevii au să le descompuna în parti și elemente, ér în fine partile și elementele gasite se le pronuntie și totodată se le și scrie. Astfelu elevulu se deprinde a audí, a vorbí, a *cetí si a scrie în acelasi timp*. După procesulu lui *Graser* în prim'a linia se tractéza literele cele mici scrise, apoi cele mari, ér în fine după ce scolarii s'au deprinsu a *cetí scriind*, urméza a li se arata literele tiparite, inse totdeun'a în comparatiune cu litere scrise. Aceste idei forméza esenti'a metodului *scriptologicu*, asia precum l'a spusu *Graser* în scrierile sale metodice publicate în alu doilea deceniu alu secolului XIX. Metodulu lui *Graser* l'a prelucratu și perfectionatu *Harnisch*, *Diesterweg*, *Scholtz* și *Lüben*; ei au desvoltatu metodulu *scriptologicu* în form'a lui de astadi.

Pentru a completá istori'a metódeloru, trebuie să facemu amintire și despre procederea francesului *Iacotot*. El nu aplica nici literisare, nici articulare, ci crede, cà copiii potu să invetie a cetí din orice carte, presupenendu cà potu întielege cuprinsulu ei. Spre acestu scopu *Iacotot* folosea „Telemaculu“ lui Fénélon, fiind-cà acésta carte are unu contienutu simplu și chiar acomodat pentru educatiunea intelectuală și morala a tinerimei. Procesulu lui *Iacotot* este acést'a. Invetiatoriulu cetesce propositiunea prima din Telemac; când pronuncia unu cuvintu ilu și arata. Scolarii suntu pusi a pronunciá după invetiatoriu fiesce-care cuvintu de atâtea-ori, pana cand sciu de rostu tóta propositiunea intréga. După acést'a scolarii invétia a cunosce si-a pronunciá cuvintele pe sarite. În a trei'a linia urméza descompunerea cuvinteloru în silabe și litere; și aici invetiatoriulu spune înainte, ér copiiu dicu după elu. Scolarii se vor deprinde atât'a, pana-ce cunoscu după sonu fiesce care cuvintu, silaba și litera, și suntu în stare a-le pronunciá esactu. Astfelu se tractéza propositi'a a două'a, se cauta ce e nou și ce deja este cunoscutu din deprinderile pedecente; materiile noué se deprindu temeinicu, ér cele invetiate se repetéza. *Iacotot* crede, cà déca scolariulu a percursu în modulu sus aretatu vre-o două fetie din „Telemac“, de siguru va puté ceti ori si-ce i s'ar pune înainte.

Scrisulu se invétia de odata cu cetitul. La scriere, după *Iacotot*, se procede asia, cà indata-ce elevulu cunosce și scie pronuntiá sonurile literiloru

tiparite ce se cuprindu în propositi'a prima, trebuie se-i se arete și semnele scrise ale sonuriloru. În urma scolariulu va fi condusu a scrie silabe și cuvinte. Asia dar procesulu înainteza totdeuna dela analiza la sintesa. *Iacotot* pretinde, cà scolariulu se scrie și propositiuni întregi din memorie. Pe calea acestui metodu *ortografi'a* și invétia, asiá dicendu, de sine; càci scolariulu trece cu ochii preste cuvinte de multe-ori, le cetesce, le scrie, și ast-feliu se imprima în minte fisiognomi'a grafica a fiesce-carni cuvintu odata pentru totdeana. Metodulu lui *Iacotot* s'a respanditu în Germani'a prin staruintiele invetiatoriului *Carol Seltszam*. El este carele pe la anulu 1840 facu prim'a încercare cu acestu nou metodu în scol'a sa din orasiulu Breslau. *Seltszam* a tradusu opurile lui *Iacotot*, apoi prin scrieri metodice s'au nisuitu a respandi ideile ingeniosului autor francez. Acést'a împrejurare a datu ansa la debateri serióse în cercurile pedagogiloru germani. S'a constatat, cà metodulu analitico-sinteticu, asia precum l-a stabilitu *Iacotot*, este în multe privintie pré dificilu, deci se facura încercari pentru a-lu modificá.

Dr Vogel, directoru la scótele civile din Lipsca, razimatu pe rezultatele practice ale invetiatoriului *Kraemer*, a construitu unu altu metodu mai practicabilu, pe care l'a numitu *metodulu cuvinteloru normale*. *Dr Vogel* în principiu urméza ideii'a lui *Iacotot*, inse cu aceea deosebire cà elu nu plecá dela propositiuni întregi, precum proceda și *Seltszam*, ci si-alege din limba cuvintele cele mai potrivite pentru a desvoltá sonuri, apoi pe langa tractarea legografica a acestoru *cuvinte normale* grupéza și invetiammentulu intuitivu.

Metodulu cuvinteloru normale fu pretotindenea bine primitu. Barbati de renume, cà *Dr Kehr*, *Böhme*, *Schlömbach* și *Klawell* continuara a-lu perfectiona, atât în practica cât și prin scrieri literare. *Mair*, *Früchwirth* și *Fellner* introdusera acestu nou metodu în scótele Austriei. La anulu 1870 Vien'a facu inceputulu, și de atunci încóce s'a încetatenitu metodulu cuvinteloru normale și în scótele din patri'a nóstra.

Dr. Petru Piposiu.

Se-ne ferimu de partide în biserică.

Confratii nostri dela „Luminatoriulu“ au publicatu în numerulu dela 19/31 Martie c. c. unu articlu în o materia, de carea credemu, ca este bine să ne ocupamu și noi. În acestu articlu confratii nostri dela „Luminatoriulu“ dau espressioné convingerii, ca „daca, durere, nu toti romanii potu fi uniti și într'unu unicu partidu intruniti pe terenulu actiunei și luptei politice, atunci uniti se fimu pe terenulu culturalu nationalu;“ ér mai la vale adaoga, ca „a formá partidu formalu“ pentru capricii este formalu spargere și darimare proprii.“

Fórte bine, si in punctulu acest'a suntemu in deplinu acordu cu onorabili nostri confrati dela „Luminatoriulu“; ér ca dovéda, ca acést'a ne-a fost totdeun'a punctulu nostru de manecare reproducemu aici unu articlu, pre carele l'am publicatu in numerulu 8 alu acestei foi din anulu 1885.

Elu suna :

„Suntem in ajunulu alegeriloru de deputati pentru sinodulu eparchialu. Clerulu si poporulu din intréga provinci'a metropolitana este chiamatu de nou a numí prin votulu seu ómenii, pre cari ii-incredintiéza cu control'a mersului administratiunei diecesane, si cari suntu chiamati a conlucrá la promovarea afaceriloru bisericesci, scolarie si fundationale.

Este unu feliu de nenorocire, — daca ne este iertatu a numí asia, acea imprejurare cunoscuta, ca ómenii, candu alegu, si asia dicendu vinu se mesure persónele dupa demnitatea loru, si pre demnitatea loru si pre bas'a calitatiloru ce posedu, se-le incredintieze un'a, seau alta functiune — adesea suntu cuprinsi multu putienu de unu feliu de iritatiune. Acésta iritatiune se aréta mai cu seama atunci, candu cei chiamati a decide cu voturile loru, suntu grupati in partide cu principie si interese deosebite. In astfelu de casuri alegatoriulu este de regula condusu de preocupatiunea si spiritulu de partida, si usioru se intempla, cá pentru interesulu de partida se remana la alegeri afara din combinatiune ómenii, cari prin cunoscintiele si esperientiele loru potu face bune servitie in corporatiunile, pentru cari alegemu.

In biserica positiunea alegatoriului privita din acestu punctu de vedere este fórte usióra. Biseric'a si-are principiele ei canonice, dupa cari trebuie se se orienteze, si fiendu aceste principie totu atâtea asiementente puternice, directiunea ne este in tóte indigitata, si avemu numai a o urmă si urmári. Astfelu standu in biserica este multu, putienu eschisu spiritulu de partida, si in urmare, candu avemu a alege ómenii, in manile caror'a voimu a depune destinele bisericii, celu putienu de inconvenientiele, cari pre alte terene ne inducu in preocupatiuni, suntemu scutiti.

Potemu judecá, si potemu dá voturile nóstre, cu chibzuiéla si judecata, pentruca nefiendu preocupati suntemu in positiunea de a poté cumpani si cantari bine ómenii dupa adeverat'a loru valóre si greutate.

Numai unu lucru suntemu chiamati a avé in vedere, candu alegemu in biserica, si anume : a alege din coi multi buni pre cei mai buni.

* * *

Purcediendu din acestu principiu este pré naturalu, ca nu potemu gresi.

In trecutu, in timpulu, de cand adeca alegemu deputati pentru sfatulu diecesei nu se póte negá, s'a observatu in mare parte acestu principiu, si lucrurile in considerarea greutátiloru inceputului au mersu binisoru. S'a vediutu inse pre de alta parte, ca s'a

intemplatu, de ómeni, cari ar fi potutu face bune servitie, au remasu afara din combinatiune. Nu dicemu, si nu potemu dice, ca ei nu ar fi fost inlocuiti prin ómeni buni si cu multa bunavointia; dar in a-celasi timpu nu potemu trece cu vederea; ca spre a face bune servitie, nu suntu de ajunsu mai cu seama in corporatiunile superióre numai aceste dóue calitati; in biserica se mai cere dela ómenii chiamati a lucrá inca o calitate, carea nu ne este iertatu a o lasá nici odata afara din cumpena, cand voim, cá se alegemu bine; ei din contra avemu a-o pune la loculu primu.

* * *

Biseric'a, cá institutiune divina si-are spiritulu ei propriu, acelu spiritu, care in adunárele nóstre bisericesci se simboliséza prin crucea si evangeli'a de pre més'a presidiala.

Suntu puternice si semnificative aceste dóue simbole. Amendóue ne spunu, ca in adunarea, in carea ne aflámu, *suntemu in unu locu santu, si in urmare santu trebuie se fia si modulu nostru de gandire si de actiune*. In specialu apoi fia-care din aceste dóue simbole ne preciséza directiunea. Evangeli'a ne spune, ca nu ne este iertatu a esí in nimicu din cadrulu principieloru, cuprinse iutrens'a, — ei aceste principie trebuie se ne fia uniculu indreptariu in vorba si actiune; ér crucea, simbolulu abnegatiunei, si alu iubirei facia de omenime, ne spune, ca in vorba si actiune trebuie se *ne desbracámu de ori-ce interesu personalu, si se ne inspirámu numai de binele si inaintarea bisericei si prin ele de binele si inaintarea poporului nostru*.

* * *

Acestu spiritu alu bisericei fiend deci bas'a in actiunele nóstre, trebuie se apara in prim'a linia in cumpan'a, cu carea voimu a mesurá ómenii, caror'a le dámu rolu in biserica; ér dupa elu trebuie se avemu in vedere cunoscintiele si esperienti'a, cá prin aceste dóue imbinandu spiritulu evangelicu cu impregiurárele faprice se potemu dá tuturoru cestiuniloru, ce ne intereséza, o buna solutiune.

Purcediendu la alegere din aceste consideratiuni si pre bas'a acestoru principie, Spiritulu santu ne va luminá si conduce, cá alegerele, ce ne stau inainte, se fia cele mai nimerite.“

Asia scriamu noi la anulu 1885. si asia am scrisu, si in acésta directiune am lucratu totdeuna prin colónele acestei foi. De aceea ni-se pare ne-nimerita observarea, ce o facu confratii nostri dela „Luminatoriulu“, cand vorbindu, de „certele“ si de „nefericit'a sfasiere“, cu carea „domnii din Arad“ voru se umple lumea romana“, — cand intre organele de publicitate, in cari s'a scrisu despre aceste „certe“, amintescu si „Biseric'a si Scol'a.“

„Biseric'a si Scol'a“ apare in anulu XII. si cuprinsulu ei fiend in manile publicului noi cei dela redactiune nu-lu mai potém stremutá.

In acestu timpu, speràm, cine a voitu sè se intereseze de cuprinsulu si directiunea acestui organu de publicitate, lu-póte cunósce pre deplinu; ér noi invocandu de marturia colectiunea acestei foi, speràm, ca potemu constatá, ca fói'a nóstra nici odata nu a atacatu pre nimenea si ca s'a feritu totdeun'a de cërta, cá de focu, si a combatutu totdeun'a spiritulu de partida in biserica.

Si nici ca s'ar fi potutu altcum. Ómenii, cari au fost in servitiulu acestei foi n'au atacatu nici odata pre nimenea, si daca au luat notitia, seau au respunsu vre odata la articli, seau corespondentie publicate in alte jurnale, o-au facutu numai atunci, cand prin articli, seau corespondentie se vatamá si atacá greu vre o institutiune bisericesca, seau culturala nationala.

Asia au procesu acesti ómenii, cand unu corespondentu de aici din Aradu a atacatu *idei'a infientiarii fondului preotiescu aradanu*, mai departe cand s'a atacatu si lovit in seminariulu diecesanu, precum si cand s'a lovit atát de greu in *idei'a infientiarii unui gimnasiu romanu ortodocsu aici in Arad*. Tot numai din motivulu de aperare silita s'a scrisu in colónele acestei foi si in cestiunea reuniunei femeiloru romane de aici.

In tóte aceste scrieri ómenii, cari au fost in servitiulu acestei foi, si-au impusu cea mai stricta obiectivitate.

Dar nu pentru a aperá positiunea fói'e noastre am luat de asta-data cuventulu. Unu organu de publicitate cu unu trecutu de aprópe 12 ani n'are trebuinti'a de aperare, si nici nu se póte aperá prin vorbe. A fostu bunu, seau a fostu reu acestu organu de publicitate, publiculu cetitoriu o scie multu mai bine decât noi.

Alt'a este ceea ce dorim noi, se vedemu. Dorim, se incete resboiulu de vorbe dintre noi intocm'a cá si onorabilii nostrii confratii dela „Luminatoriulu.“

Se va realisá, seau nu acésta dorintia, este o cestiune a viitoriulu. Vom vedé!

Intr'aceea inse daca lucrurile cu resboiulu de vorbe au ajunsu atát de departe, — acést'a anormala stare de lucruri nu este cauza, ci este efectu; ér efectulu nu incéta pana sustau aceleasi cause.

Critic'a deci a situatiunei trebue se-se estinda asupra esaminárii causeru, cu scopu cá delaturandu-se causele, se incete si efectulu. Asia intielegemu noi lucrulu si in intielesulu acest'a ne vomu pronuncia asupr'a situatiunei nóstre de aici din Aradu.

Aradulu este unu insemnatu centru in viéti'a bisericeii si poporului romanu din acésta tiara. Si multiemita lui Ddiu aici in Aradu s'au facutu câte cev'a in timpulu din urma in interesulu promovárii intereselu mari bisericesci si culturli-nationale.

Cine a facutu aceste lucruri?

Nu este trebuinti'a se spunemu noi. O sciu a-

cést'a toti, cari s'au interesatu, si cunoscu Aradulu. O sciu acést'a si cei ce scriu prin corespondentie atâtea inventiuni si calumnii contra aceluor'a de aici, cari au lucratu câte cev'a.

Si noi am disu totdeun'a, cand am vediutu acést'a anormala stare de lucruri, ca este unu reu sintomu.

Totu acést'a o dicemu si astadi, si o vomu dice totdeun'a, dar daca avem vre-o mangaiare si speranti'a aceea este ca daca cei ce scriu prin jurnale, si prin calumniile loru provóca sfasiári si formare de partide: au dreptate, si mergu pre cale buna atunci nu se póte, cá se nu le ajute Ddiu, si se nu fia odata trimfulu alu densiloru; ér daca nu, atunci érasu nu se póte, cá scrierile loru se nu incete, pentru ca asupra unei parti, ori altei'a nu se póte, cá se nu se realizeze faptulu esprimat in cuvintele: „nici o fapta fara plata.“

Terminandu dicemu si noi cu confratii dela „Luminatoriulu,“ cá Ddiu se-ne ferésca de a-ne sfasiá in partide pre terenulu bisericescu si culturalu-nationalu; si credinti'a nóstra este, ca feriti vom fi, daca inteligenti'a si poporulu si-va face detorinti'a, precum nu ne indoimu. „Cei'a ce urescu Sionulu rusina-se vor de Domnulu.“

Reuniuni de moderatiune.

Dupa finea conscriptiunei poporului in Ungari'a la anulu 1880, Présanti'a Sa Dlu Episcopu diecesanu emitiendu o pastoralá archierésca, in carea accentuandu scaderea poporului romanu, espune causele scaderii; intre altele amintese ca la scaderea poporatiunei romane contribue multu si beutur'a cea multa spirituósa adeca rachiulu, care este beutu de poporulu nostru in un'a mesura mare, deci indémna preotimea si inteligenti'a nóstra la formarea „Reuniuniloru de moderare“ cá mijlocu, prin carele dóra sar puté introduce in poporulu nostru abstinerea dela beuturile spirituóse si mai alesu a rachiului, care subsépa la viéti'a tieranului nostru.

O idea fórte salutarie, invetiatura adeveratu parintésca a fost acést'a din partea Présantie Sale, dar precum se vede numai s'a cetitu, dar n'am auditu inca cá s'ar fi incercatu undev'a de catra cei competenti propagarea acestei idei, si punerea ei in lucrare.

Fiindcá rachiulu e o cangrena periculósa, care strica poporulu nostru atát corporalmente, spiritualmente cât si materialmente, idei'a de a infiintiá Reuniuni de moderare m'au indemnatu a me ocupá — de dupa puterile mele — cât de putienu eu dens'a.

Idei'a de a infiintiá „Reuniuni de moderare“ pentru noi romanii, dar si pentru poporatiunea Ungariei e o idea noua, dar nu si pentru unele state din lume. Se scrutamu mai eu de ameruntulu si ne vom convinge cá Reuniunile de moderare s'au infiintiatu in unele state inca inainte cu 50—60 ani si cu unu progresu imbucuratoriu.

Istori'a si-a prenotatu numele aceluia carele a in-

ventatu pravulu de pusca, dar si a aceluia carele a inventatu fabricarea rachiului. Genulu omenescu nu póte fi cu multiamire nici unuia nici altuia, amendoua inventiunile producú celu mai mare periclu, folosu inse putienu. Cu un'a inventiune omulu resbunatoriu cu grab'a stinge viétia confratelui seu, cu ceecalta — adeca rachiulu — omulu se face cu incetulu ruinatoriulu familiei sale. De dupa numerarea bisericeii crestine, in seclulu alu XI., unu medicu persianu cu numele Rhazes au inventatu ferberea rachiului, séu dupa numirea de astadi fabricarea spirului; atunci nimenea nu au sciutu spre ce se-lu folosésca, pentru aceea l'a numitu alcoholu; prim'a data vanii si cei carii voiéu a fi placuti i-si colorau fetiele cu colóre facuta din spiru, — precum facu si astadi unii, cari in lips'a insusiriloru recerute, prin colorarea fetiei voescu a escelá, — dar cá se-lu folosésca de beutura nimenea nu au cugetatu, cáci cunoscendu-se cá nu apartiene beuturiloru naturali, ci celoru otravitórie, se recomandá din partea mediciloru cá medicamentu, cáci la multe morburu produce efectu vindecatoriu, pana ce omului sanatosu e periculosu.

Multu timpu s'a ténutu in secretu fabricarea spirului; prim'a data fabricarea spirului o-a facutu cunoscuta in Europ'a negutiatorii italieni pe la seclulu alu 14-lea; ei i-a datu numele „aqua vitae“ de siguru din acelu motivu cá intarítá puterile sanitarie, mai tardiu Arabii au facutu cunoscutu rachiulu in Spania, Portugalia si Francia, ér italianii in provintiele austriace si in patri'a nóstra.

In seclulu alu 16-lea s'a latitu cunoscintia rachiului si in Anglia, ér pre locuitorii din báile Ungariei i edapau cu rachi de 3 ori pe di, cá asia cu mai mare a-nergia se lucre. Tot in acestu seclu comin'a dela struguri francezii o ferbéu, ér spirulu celu capatau i-lu foloséu la intarirea vinului, pentru aceea spirulu acest'a i-lu numéu „vinu arsu;“ indata dupa aceea a inceputu a fabricá spiru din naturale, m'a chiar si din pómele din gradina; si asia s'a inventatu maiestri'a, cá din tóte erburile botanice séu rodurile loru, cari contienu cât de putiena cunantitate de zaharu se póte fabricá spiru, si asia rachiulu s'a numitu de bucate, comina, prune, rum, arrac, cognac, pre cari unite le-au inventatu spre stricarea sa.

Cu finea seclului alu 17-lea si inceputulu alu 18-lea spirulu nu e cunoscutu mai multu cá medicamentu, ci cá beutura populara; acum asia influentia periculósa e-sercia asupra tuturoru claseloru de ómeni mai alesu in Anglia si Germania, incát regii si aristocrati'a aducéu legi stricte spre impedecarea latirei rachiului.

Pe langa tóte legile cele stricte beutulu rachiului s'a latitu in tóta lumea civilisata cu pasi mai puternici de cât choler'a, lasandu urme mai periculóse decát ori ce morbu lipiciosu. Cuventulu preotiloru, sfatulu mediciloru si a ómeniloru de binevoitori, admoniarea regiloru au fost cuvinte rostite in pustie. S'au inmultitu fabricantii, dar s'au inmultitu si beutorii de rachi intru atât'a, incát au a-trasú la sine tóte clasele de ómeni din Europ'a, Asia, Africa si America, cuprindiendu seraci'a si imoralitateá tóta lumea.

„Unde e periculu mai mare, acolo e mai aprópe a-

jutoriulu lui Ddiu.“ Acestu dreptu salutaru, — in caus'a rachiului — a strabatutu in inimile ómeniloru ingrigiati de genulu omenescu. Periculu produsu prin beutulu rachiului s'a latitu preste tot pamentulu, au conturbatu pacea cetatienésca si casnica, si cá unu abisu au fost momentulu la multe invetiaturi morale si folositorie; mai tare au strabatutu periculu, — provenitu prin beutulu rachiului, — in America, aprópe 50 milióne vedre de rachi s'a beutu la anu in statele americane de amédiadi de catra 12 milióne de locuitori pe la anulu 1813., neluandu afara nici pruncii sugatori pe fie-care persóna cade 2¹/₂ vedre, séu esceptionendu femeile si pruncii, pe fie-care persóna cade 7¹/₂ vedre de rachi. Ce au fost urmarile? Starea sanitaria in Statu s'a ruinatu, nebunii asiediati prin spitaluri au devenitu victim'a rachiului, poporulu mai seracu ²/₃ au luatu lumea in capu, in tíera 300,000 ómeni vagabundau spre batjocur'a familiei si a patriei loru; tulburati prin rachi comitéu cele mai mari crime, furturi si omoruri crudele. Astfelu prin beutur'a rachiului au decadiatu Statulu celu mai frumosu si liberalu din lume.

In anulu 1813. in orasiulu Boston, celu mai de frunte alu Statelorú Unite, ómenii insufletiti pentru salvarea Statului, in contra latirei rachiului au infientiatu o societate sub numele: „Societate pentru stirpirea beuturii rachiului.“ Membrii societatii erau deobligati a bé rachiulu cu cumpetu, au inceputu a-se téné vorbiri publice in contra beuturii rachiului, a-se tipari carti instructive vendienduse cu unu pretiu fórte moderatu, ma chiar si gratuitu se distribuéu cartile; dar acésta societate nu si-a ajunsu scopulu doritu.

Anulu 1826 Februaru 13. au fostu acea di memorabila in carea ómeni de bine convinsi de nesuccesulu probelor de pana atunci, o societate de ómeni insufletiti, si-a pusú de devisa: „Rachiulu e periculosu, deci graduatu trebue se-ne lasamu de beutulu lui, nu ne sta in putintia a opri fabricarea lui, dar a-ne abtiené dela beutulu lui, dela noi depinde“ deci in facia Statelorú unite a dechiaratu societatea de constituita, si au inceputu la oper'a cea mare de a desbate ómenii dela beutulu rachiului, atunci au inceputu a intreveni interesele; ómenii sunt dedati, ca la tóte intreprinderile din lume, prim'a data se puna cele mai grele obstacule, fie ácele ori catu de salutarie, asia s'a intemplatu si in America.

Multi si-au aredicatu vocea dicendu: „fora rachiulu nu putemu trai, daca se va introduce devis'a societatii, de siguru insémna finitulu lumii s'au aredicatu cu voce inalta fabricantii, birtasii, negutiatorii de bucate dicandu: „Vai nóue si statului, perim de fóme déca acestu ramu alu comerciului va incetá, mai bine péra acei'a cari nu béu rachi.“ Au inceputu a strigá betivi, lumpi si lingai caror'a le placé rachiulu de bucate, comina, prune, rozolulu, rumulu, cari béu de 3 ori pe di séu chiar tóta diu'a dicendu: „Cine ne póte opri pre noi ca se nu bemu rachi ca se nu ne implinimu poff'a cu aceea ce ne poffescu ochii si gur'a, noi suntemu civii celui mai liberalu Statu din lume, nu suferim nici o suprematia, noi bemu si platimu, nu platimu si totusi bemu rachi ori ce ne place, se tra-

„scă libertatea.“ Au venit în urmă denunțianții și sub masca amicitiei au început să bombardă oamenii de bine, și vorbeau între sine: „e lucru frumos dar nu e scopul salutar.“

Pe lângă toate aceste atacuri și denunțări, societățile de moderare începuseră să se înmulțească. Oamenii destinați binelui comun suferiră cu resignație atacurile venite din o parte sau alta; au început să se înmulțească amicii și partizanii ideii, s'au arădat conducători, cari conduceau o armată nouă contra inamicului comun. Societatea progresă cu pași gigantici către ținta dorită, folosindu-se de armele conștiinței, înaintea căreia se pitulau cei mai mulți fabricanți și oameni amici ai răchiiului.

Cari au fost cauzele ce au produs astfel de strămătare, ne putem convinge din vorbirea rostită de către președintele unei societăți de moderare, ținută în unu orășiu alu statelor unite.

(Va urmă.)

Vasilie Olariu,
presviteru.

D i v e r s e .

* **Deputați sinodali preotiesci pentru sinodul eparchialu aradanu.** Marti'a trecută s'au întrunit colegiele electorale preotiesci în toate cercurile apartenentorie la jurisdicțiunea consistoriului aradanu — pentru a alege deputați preotiesci. Rezultatul acestor alegeri este următorul: în cercul Aradului s'au ales deputați preotiesci: parintele protosincelu *Iosif Goldisiu*; în cercul Siriei parintele protopresviteru *Georgiu Popoviciu*; în cercul Chisineului parintele *Michail Sturz'a* parochu și asesoru consistorialu; în cercul Giulei parintele protopresviteru *Petru Chirilăscu*; în cercul Buteților parintele protopresviteru *Constantin Gurbanu*; în cercul Ienopoliei parintele protopresviteru *Ioanu Cornea*; în cercul Halmagiului parintele protopresviteru *Ioanu Groz'a*; în cercul Temesiorii parintele protopresviteru *Meletiu Dregheciu*; în cercul Lipovei parintele protopresviteru *Voicu Hamsea*; în cercul Belintului parintele protopresviteru *Georgiu Greciunescu* în cercul Banat-Comlosiului parintele *Paul Tempea*, administratoru protopresviteralu; în cercul Birchisiului parintele *Augustin Hamsea* asesor. consist.; în cerc. Vingei parintele *Ignatiu Pap* secret. consist.; în cercul Radnei parintele *Vasilie Belesiu* protopresviteru.

* **Sedintile anuale** ale Academiei romane din București s'au deschis în diu'a de 22. Martie vechiu de M. Loru Regele și Regin'a. Pe fati'a Maiestăților Loru se vede bucuri'a și această a fost mai bine exprimată în cuvântarea de deschidere, rostită cu multa vervă și cu entuziasmul de către M. S. Regele. Cuvântarea a fost o regăsea salutare a Academicianilor, multumindu-le pentru muncă dovedită în decursul vieții tenerei Academii, care munca are deja rezultate foarte strălucite. Finitul vorbirii a fost rostit cu un entuziasm care a răpădit întregului publicu un aplaus unanimu. Cuvintele Regelui sunt preclase că se nu fie cunoscute de totii. Ele sunt următoarele:

„Continuati Dloru pe calea apucată și dovediti Europei, că Academia romana este unu focaru alu științii, care are chiamarea a încaldi tot resaritul!“

Efectul acestei fraze a fost răpădit, și în o clipă ai vedutu înveselindu-se de bucuria toate fetițele fara deosebire de tineru ori betranu.

La acestu escelentu discursu a răspunsu ilustrulu președinte d. M. Kogalniceanu — care spre bucuri'a tuturor Romanilor s'a reînșinatasiat pe deplin — cu eloventi'a și formă aleasă a unui vechiu și distinsu parlamentar. După aceea a urmatu cetirea raportului anualu și s'a continuatu ședinți'a.

* **Veniturile și spesele** fondului religiozitar ort.-or. din Bucovina sunt specificate pentru anul 1888 câte cu 706,900 fl. Pentru trebuințele cultului s'au fixat 413.800 fl. pentru învetiamentu 123.300 fl., pentru spese generale 51.250 fl., pentru pensii 59.300 fl., la capitalulu neatacabilu s'au adăus 58.250 fl. Er veniturile fondului sunt următoarele: din interesele active 278.000 fl., din domenii și realități 421.000 fl., din banii școlii 4411 fl., de pe vânzierea de cărți 300 fl. și 2215 fl. din feliuritele venituri.

* **Consistoriulu metropolitanu și școl'a reala gr.-or. din Cernăuți.** După cât suntem informati, consistoriulu metropolitanu din Cernăuți a cerutu dela consiliulu școlar alu tierii departarea directoriului catolicu și a învetiatorilor catolici dela acestu institutu înțretinutu pe spesele fondului gr. or. alu Bucovinei, și înlocuirea lor cu profesori de legea gr. or. Acestu pasu alu consistoriului metropolitanu se bazează pe uriculu de fundatiune alu acestei școli, care stipulează, că profesorii străini numai până atunci'a potu funcționa la acestu institutu, până ce se va afla numărulu suficientu de profesori de legea gr. or.

C o n c u r s e .

În urmă ordinațiunei Venerabilului Consistoriu gr. or. aradanu dtto 29. Ianuaru a. c. Nr. 22. A) pentru deplinirea postului alu doilea preotiescu sistematu în comun'a S. **Miclausulu romanu**. protopresv. Tincei, se escrie concursu pe lângă jumătate din întregulu beneficiu parochialu ce consta din pamentu, biru, stăle și alte accidenții pretiute la olaltă în 800 fl. v. a.

Competenții vor ave a dovedi cualificațiune pentru parochiile de clas'a I., era recursurile adresate comitetului parochialu, vor fi de a se tramite subscrisului protopresviteru în Körös-Jenő per M.-Telegd, în terminu de 30 zile dela prim'a publicare

Ineu, 6/18. Martie 1888.

Pentru Comitetulu parochialu.

Iosif Vess'a, m. p.
protopresv. Tincei.

L I C I T A T I U N E M I N U E N D A .

Pentru facerea unui cuperisiu nou la biserica, și edificarea unei școle greco-orientale romane din comun'a **Nadlacu**, protopresviteratul Aradului, conform concludusului Venerabilului Consistoriu diecesanu aradanu 10. Martie Nrulu 857 și 18. Martie 1888, Nrulu 1123, — se escrie concursu de licitațiune minuenda pe Dumineca 22. **Aprile** a. c. st. nou la 10 ore ante meridiene ținenda în cantielari'a oficiului parochialu din Nadlacu.

Pretulu de esclamar:

La facerea cuperisiului bisericei . 4220 fl. 24 cr.

La edificarea școlei . . . . . 2850 fl. 68 cr.

Concurenții vor ave a depune vadiulu 10%, proectulu de spese, și condițiunile de edificare se potu vede în cancelari'a oficiului parochialu.

Nadlacu, în 25. Martiu (6. Aprilie) 1888.

Vinceniu Marcoviciu, m. p.
preotu ort. rom.